

ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน
ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA

ความเป็นมา

1. เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน – ASEAN Economic Community Blueprint (AEC Blueprint) ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน - ASEAN Economic Minister (AEM) ครั้งที่ 39 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2550 ได้มีมติให้คณะกรรมการความร่วมมือด้านการลงทุนอาเซียน (CCI) ดำเนินการทบทวนกรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ซึ่งเป็นความตกลงเปิดเสรีการลงทุนที่มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1998 และความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (ASEAN IGA) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี 1987 โดยผนวกให้เป็นความตกลงเต็มรูปแบบฉบับเดียว เรียกว่า ASEAN Comprehensive Investment Agreement (ACIA) ให้เสร็จสิ้นภายในปี 2551
2. การจัดทำความตกลง ACIA แล้วเสร็จในช่วงเดือนกรกฎาคม 2551 ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมร่วมระหว่างรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน และคณะกรรมการเขตการลงทุนอาเซียน ครั้งที่ 11 (AEM -11th AIA Council Meeting) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2551 และลงนามไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552 ที่หัวหิน ประเทศไทย ในระหว่างการประชุม ASEAN Summit ครั้งที่ 14

สาระสำคัญ

3. การจัดทำความตกลง ACIA เป็นไปตามหลักการ (Guiding Principles) ที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาเซียน 10 ประเทศ ดังนี้
 - 3.1 มุ่งไปข้างหน้า ยืนยันในหลักการเดิมของความตกลง AIA และ IGA และพัฒนาให้ดีขึ้น
 - มุ่งไปข้างหน้าโดยการเพิ่มข้อบทใหม่ 2 ข้อบท คือ การห้ามกำหนดข้อกำหนดให้ปฏิบัติ (Prohibition of Performance Requirements – PPR) และข้อบทว่าด้วยผู้บริหารอาวุโสและกรรมการบริหาร
 - ยืนยันในหลักการเดิม เช่น การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment – NT) และการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured-Nation Treatment – MFN) เป็นต้น
 - พัฒนาให้ดีขึ้น ในส่วนของ กลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (Investor State Dispute Settlement – ISDS) การโอนเงิน และการปฏิบัติต่อการลงทุน
 - 3.2 ไม่มีการถอยหลังของข้อผูกพันภายใต้ความตกลง AIA และ IGA เดิม (No back-tracking) ยกเว้นในกรณีที่มีการจ่ายค่าชดเชย

- 3.3 ให้มีการเปิดเสรีการลงทุน การคุ้มครอง การส่งเสริมการลงทุน และการอำนวยความสะดวก รวมอยู่ในความตกลงฉบับเดียว
- 3.4 เป็นการเปิดเสรีแบบก้าวหน้า เพื่อนำไปสู่บรรยากาศการลงทุนที่เป็นเสรี
- ACIA มีรูปแบบการเขียนรายการข้อสงวนที่เป็นแบบเฉพาะตัว มีเพียง 1 รายการ โดยจะทยอยลดข้อจำกัดในการลงทุนลงเรื่อยๆ
- ให้สอดคล้องกับกำหนดการทางยุทธศาสตร์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ค.ศ. 2008-2010, 2011-2013, และ 2014-2015
- 3.5 ให้ทั้งนักลงทุนอาเซียนและนักลงทุนต่างชาติที่มีกิจการอยู่ในอาเซียนและต้องการขยายการลงทุน ในอีกประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้รับสิทธิประโยชน์จากความตกลง ACIA
- 3.6 การพิจารณาให้การปฏิบัติที่แตกต่างและเป็นพิเศษต่อสมาชิกใหม่ของอาเซียน เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การสร้างขีดความสามารถ และการอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น
- 3.7 ให้ความยืดหยุ่นในประเด็นอ่อนไหวของแต่ละประเทศ
- 3.8 ตัดหลักการต่างตอบแทนที่เคยมีในความตกลง AIA ออก เพื่อให้ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ภายใต้ ACIA ได้อย่างเต็มที่
- 3.9 ยังคงหลักการปฏิบัติที่ดีกว่าให้เฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เช่นเดียวกับ AIA
- 3.10 อนุญาตให้มีการขยายขอบเขตไปยังสาขาอื่นๆ ในอนาคตได้
4. ขยายครอบคลุมทั้งการลงทุนโดยตรง (FDI) และลงทุนในหลักทรัพย์ (portfolio)
5. การเปิดเสรี - โดยการเปิดเสรีให้ เป็นไป ตาม ความ ส ม ั ค ร ใจ ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถเลือกเปิดในสาขา/เวลาที่พร้อมตามกรอบเวลาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการลดหรือยกเลิกข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน แต่ต้องไม่ออกกฎระเบียบใหม่ๆที่เข้มงวดกว่า หรือสงวนเพิ่มสาขาที่ผูกพันไว้ภายใต้ความตกลง AIA เดิม ยกเว้นแต่มีการจ่ายค่าชดเชย
- ครอบคลุมการเปิดเสรีการลงทุนใน สาขาเกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ อุตสาหกรรมการผลิต และบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 สาขาข้างต้น แต่ไม่ครอบคลุมสาขาบริการ ทั้งนี้ ภายใต้ความตกลง AIA เดิม ไทยได้สงวนรายการสาขาการลงทุนไว้ ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ยกตัวอย่างเช่น
- สาขาการผลิต ⇨ ไทยสงวนสาขาการทำกิจการหนังสือพิมพ์, การผลิตเครื่องไม้แกะสลัก, การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหมไทย หรือการพิมพ์ลวดลายผ้าไหมไทย, การผลิตเครื่องดนตรีไทย, การผลิตเครื่องเงิน เครื่องถม เครื่องทองลงหิน หรือเครื่องเขิน, การผลิตถ้วยชามหรือเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย, การผลิตน้ำตาลจากอ้อย, การผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่, การผลิตไม้อัด แผ่นไม้วีเนียร์ ชิปบอร์ด หรือฮาร์ดบอร์ด, และการผลิตปูนขาว

สาขาเกษตร ⇨ ไทยสงวนการทำนา ทำไร่ ทำสวน, การเลี้ยงสัตว์, การเลี้ยงไหม, การทำนาเกลือ รวมทั้งการทำเกลือสินเธาว์, และการสีข้าว

สาขাপระมง ⇨

ไทยสงวนการทำประมงเฉพาะการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยและในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย, และการประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

สาขาป่าไม้ ⇨ ไทยสงวนการทำป่าไม้และการแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ, การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือนและเครื่องใช้สอย, และการทำป่าไม้จากป่าปลูก

สาขาเหมืองแร่ ⇨ ไทยสงวนการทำเกลือหิน, การทำเหมือง รวมทั้งการระเบิดหรือย่อยหิน

สาขาบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 ภาค ⇨ ไทยสงวนสาขาบริการที่เกี่ยวข้องกับภาคการผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ และเหมืองแร่ ไว้ทั้งหมด เนื่องจากยังขาดความชัดเจน

6. การคุ้มครอง – ครอบคลุมทุกสาขาการลงทุนรวมทั้งกิจการบริการ
ในกรณีของการประติบัติต่อการลงทุนอย่างเท่าเทียมและเพียงพอ
ให้การชดเชยค่าเสียหายกรณีที่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบ การให้นักลงทุนสามารถเคลื่อนย้ายเงินทุนได้โดยเสรี
การการอนุญาตให้นักลงทุนสามารถฟ้องร้องรัฐได้หากทำผิดพันธกรณีและก่อให้เกิดความเสียหายต่อการลง
ทุนนั้นภายใต้กระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ประโยชน์/ ผลกระทบ)

7. ความตกลงมีหลักการและองค์ประกอบที่เป็นสากลมากขึ้น
หลักการให้ความคุ้มครองที่ดีขึ้นจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนต่างชาติได้เป็นอย่างดี
8. การขยายตัวของ การลงทุน ในไทย ทั้ง จาก อาเซีย นด้วย กัน เอง และ จาก ต่าง ชา ตี
ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการขยายตัวของการจ้างงาน การขยายตัวของการผลิตและจำหน่ายวัตถุดิบในประเทศ
การถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพของแรงงาน และการพัฒนาเครือข่ายสาธารณูปโภค เป็นต้น
9. การเปิดโอกาสให้ธุรกิจไทยไปลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนโดยมีหลักประกันที่มั่นคงมากขึ้น
10. เสริมสร้างให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นฐานรองรับการลงทุนที่ครบวงจรมากขึ้น
11. การแข่งขันของภาคเอกชนที่จะสูงขึ้น ทั้งภายในประเทศและในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้
การดำเนินงานในส่วน ของ หน่วยงาน ภาครัฐ ที่ ส่ง เสริม และ สนับสนุน ภาค เอกชน เช่น
สำ นั ก ง าน ค ณ ะ ก ร ร ม ก า ร ส่ง เส ริ ม ก า ร ลง ทุน
ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ
 เป็นต้น น่าจะสามารถรองรับผลกระทบในเบื้องต้นได้ในระดับหนึ่ง
